

Nr 165.

Av herr **Gustafson, Fritiof, m. fl.**, om ökat anslag till Svenska betes- och vallföreningen.

Med kännedom om våra betydande resurser för ökad inhemsk foderproduktion och särskilt det senaste decenniets gynnsamma erfarenheter rörande möjligheterna att ekonomiskt förmånligt utnyttja dessa, måste den rationella betes- och vallkulturens fortsatta utveckling betecknas som en verklig och mycket betydelsefull statsangelägenhet. Intet annat odlingsområde i vårt land erbjuder för närvarande så stora möjligheter till erhållande av ökade skördevärden som just detta.

Vad då först vår egentliga *vallodling på åkerjord* beträffar, så föreligga numera erfarenheter även från vårt land därom, att genom rationella, tidigare i vårt svenska jordbruk dock ej kända principer härför så betydande ökning av värdefullt foder kan åstadkommas, att vi med skäl häri böra söka den förnämsta utvägen till minskat beroende av utländsk, alltför dyrbar foderäggvita för vinterbehovets tillgodoseende inom våra ladugårdsbesättningar. Genom Svenska betes- och vallföreningens försöks- och kontrollverksamhet kan nämligen anses ådagalagt, att vall av betestyp förmår giva högre skörd av äggviterikt foder även för vinterbehov, än hos oss i stort sett någon annan gröda. Men frånsett att sålunda mycket kan vinnas genom modernare principer för odling på redan i kultur tagen jord, finnes i landet betydande produktionsmöjligheter av foder. Inom ramen för behovet under överskådlig tid förefinnas obegränsade arealer *förbättringsbar äng och naturlig betesmark*. En skörde-stegring på dylik mark, genom jämförelsevis enkla åtgärder, av per hektar 500—1,000 foderenheter, är numera även vid det praktiska jordbruket i stort fullt tillförlitligt konstaterat såsom resultat av även kortare tids åtgärder. Men under gynnsamma förhållanden har, vid längre tids kultur, även den fler-dubbla skördeökningen erhållits. Också om vi räkna med blott förstnämnda anspråkslösa merskörden som resultat, skulle detta för rikets ängs- och förbättringsbara betesmark, sammanlagt omkring 1,500,000—2,000,000 hektar, i varje fall betyda en ökning i fodertillgången av över 1,000 miljoner foderenheter. Rikets högst konstaterade totala importöverskott av kraftfoder torde hava varit omkring 565 miljoner foderenheter (år 1926).

Betydelsen av att en så lovande odling verkligen vinner utbredning ligger i öppen dag. Den animaliska produktionens förbilligande och — med tanke på kristiden — säkerställande är ett mycket trängande behov. Men blott för upprätthållandet härav kräves nu en omfattande *foderimport*. I medeltal för åren 1925—1926 gick nämligen, såvitt det kunnat konstateras, importöverskottet av kraftfoder till 75 miljoner kronor per år. Även om så stor import är nödvändig, så länge foderbrist råder i landet, måste det väl betecknas som minst sagt ogynnsamt, att omkring 20 kronor per har svenk åkerjord årligen skall behöva betalas till utlandet för foder, *då vi själva kunna producera snart sagt obegränsade mängder av sådant av bättre beskaffenhet*. Men ännu mera ofördelaktigt framstår detta beroende av utlandet, då man nu fått obestridlig klarhet om, att importfodret blir *mer än dubbelt dyrare för produktionen* än det genom rationell beteskultur hemmaproducerade. Under det att kulturbetet på åker och hagmark, alla kostnader inberäknade, i allmänhet betingar ett anskaffningspris av 5—10 öre per f. e. och hö 8—12 öre, kan numera hemmaproducerat foder av annat slag eller importfoder näppeligen åstadkommas under 16—20, ja, det sistnämnda nu icke under 18—20 öre. Särskilt en utsträckt betesdrift förbilligar därför djuruppfödningen och mjölkproduktionen och stärker därmed, även på grund av kvalitativ förbättring, på ett förmånligt sätt vår konkurrenskraft med animaliska produkter på den utländska marknaden. Men därtill kommer, att en allmännare övergång till detta system är en absolut förutsättning för djurstockens tilltagande sundhet och produktionskraft, såväl som för skogskulturens fredande för skadeverkande betesdjur. Även de nationalekonomiska värden, som på så sätt tillskapas, borde motivera beteskulturens framförande.

Betonas bör dock i detta sammanhang, att verklig *kultur* samt de erhållna resultatens därav rationella tillgodogörande äro *förutsättningar* för vinnande av anförda förmåner. Och just härutinnan äro *stora och förlustbringande försummelser* att anteckna, beroende dels ofta på bristande kunskap om och felaktig tillämpning av redan kända förhållanden men dels också på att alltför många för betes- och vallkulturens genomförande viktiga frågor alltjämt vänta på sin lösning. Med erfarenhet om de många förlustbringande experiment vid jordbruket i stort, som blivit en följd härav, men särskilt med kristidens felaktigt bedrivna, resultatlösa och därför avskräckande s. k. betesförbättring i sorglig åminnelse, borde nu från de anslagsgivande myndigheternas sida ett snabbt och effektivt klarläggande av de problem ombesörjas, vilkas lösning innebär ökad förutsättning för effekt av de, i och för sig glädjande nog, allt större anslagen av statsmedel till betesförbättringar.

Obestridligt torde vara, att Svenska betes- och vallföreningens verksamhet nära sammanhänger med de i vårt land konstaterade framgångarna på här berörda odlingsområde. Under sin något mer än tioåriga tillvaro har föreningen, på grundval huvudsakligen av utförda dock alltför knappa försök och insamlade erfarenheter, åstadkommit en undervisning och propaganda, som fört vår beteskultur ett gott stycke på väg och som även i andra länder tillvunnit sig oförbehållsamt erkännande. Från — för ett 15—20-tal år sedan — en

enda undervisare på området, hava numera även hushållningssällskapens konsulenter och vandringsrättare, efter i stor utsträckning åtnjuten undervisning i föreningens kurser, indragits i det lokala undervisningsarbetet härför. Men utvecklingen i denna riktning ställa ökade fordringar på föreningen, vilken bär ansvaret för den fortsatta utbildningen av de lokalt undervisande, och som därför ovillkorligen tekniskt och vetenskapligt måste svara för den grund, varpå detta upplysningsarbete liksom sakligt sett den allmänna verksamheten på området skall vila.

Föreningens uppgift för det allmänna kan därför betraktas såsom fullt klar. Men fullgörandet av denna uppgift kräver möjlighet för densamma att bl. a. genom tidsenlig försöks- och kontrollverksamhet i tillfredsställande utsträckning skaffa det nödiga underlaget härför. Detta ligger i sakens natur, helst som beteskulturen tidigare *icke varit föremål för någon forsknings- eller försöksverksamhet* utan för vårt lands vidkommande just grundar sig på det i dylikt avseende av föreningen bedrivna arbetet.

Då gagnet av beteskulturens snabba utveckling kunde förutses, igångsatte föreningen redan från första början av sin verksamhet möjligast omfattande åtgärder härför. Detta möjliggjordes emellertid då endast på grund av det ekonomiska stöd för arbetet, som på privat väg kunde åstadkommas. — Av t. o. m. år 1927 för hela verksamheten förbrukade 530,000 kronor ha sammanlagt 244,200 kronor utgjorts av allmänna medel. — Men därmed förbrukades också väsentligen föreningens egna tillgångar. De lotterimedel, varmed föreningen nyligen återfått en betydande del av det bl. a. för byggnadsändamål insamlade men sålunda omsatta kapitalet, få nu icke tagas i anspråk för den allmänna verksamheten.

Fortfarande äro flera ur odlingssynpunkt viktiga arbetsuppgifter inom föreningen beroende av i vad mån privata medel härför kunna åstadkommas eller kapitaltillgångarna anlitas. Så anför lantbruksstyrelsen i sin underdåniga tillstyrkan av anslaget för året, att föreningen de tre sista åren »förbrukat cirka 29,000 kronor av sitt kapital».

Föreningsstyrelsen har, anslutande sig så nära som möjligt till de verkliga utgifterna, för budgetåret 1929—1930 begärt ett statsanslag av 76,000 kronor, vilket belopp av lantbruksstyrelsen nedprutats till 73,000 kronor, motsvarande en höjning av föregående års anslag med 9,000 kronor. Denna höjning motiveras bl. a. med, förutom utfäst lönetillägg, *utvidgat arbete för klarläggande av beteskulturens förutsättningar och härför erforderliga åtgärder särskilt i det norrländska jordbruksområdet och i fjällbygden, lämpligaste sättet för beteskultur på ljunmarker, markfuktighetens (grundvattenståndets) inflytande på vallmattans avkastning och kvalitet samt anläggande av speciella föreläsningfält i skilda orter för demonstrerande av nyare rön och erfarenheter och genomförandet av en tidsenlig beteskontroll*. Bemärkas bör, att den på grund härav av lantbruksstyrelsen förordade förhöjningen av anslaget, denna gång, så när som på 800 kronor, *blivit tillstyrkt även av kungl. statskontoret*.

Kungl. Maj:t har emellertid av sparsamhetsskäl stannat vid det anslag, 64,000 kr., som utgick för föregående budgetår, vilket för ändamålet är otillräckligt.

Skall föreningen kunna fullgöra sitt uppdrag och därmed genomföra ovan berörda uppgifter och verkligen tillgodose den fortgående utvecklingens krav, så måste en utvidgad verksamhet möjliggöras. Och då staten ser sig nödsakad att årligen ställa allt större belopp till förfogande för allmänna betesförbättringar, men den framtida räntabiliteten av dessa medel obestriddigen är beroende på i vad mån rationella metoder vid den därigenom åstadkomna kultivering och odlingen bliva tilläpade, borde väl statsmakterna också ombesörja, att föreningen, som har ansvaret för den fackliga ledningen på området, icke saknar erforderliga resurser för att på ett tidsenligt sätt uppbära denna verksamhet. Av föreningen i dylikt avseende företrädda intressen sammanfalla ovillkorligen med statens, varför det näppeligen kan begäras, att dessa i någon väsentlig mån allt fortfarande skola göras beroende av privat hjälpverksamhet.

På grund av vad sålunda blivit anfört, och då det icke torde kunna påräknas att bristen i Svenska betes- och vallföreningens budget hädanefter skall kunna fyllas på sist anförda sätt, något som även lantbruksstyrelsen sett sig föranlåten att understryka, få vi härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen på extra stat under nionde huvudtiteln ville bevilja det av lantbruksstyrelsen föreslagna och av statskontoret för budgetåret 1929—1930 väsentligen tillstyrkta anslaget av 73,000 kr. för upprätthållandet av Svenska betes- och vallföreningens verksamhet, innebärande detta en ökning utöver anslaget för föregående år med 9,000 kronor.

Fritiof Gustafson.

Elof B. Andersson.

Sven Linders.

N. Gabrielsson.